

СТАНОВИЩЕ

за цялостното научно творчество на доц.д.п.н **Вася Крумова Делибалтова**, участваща в конкурс за получаване на академичната длъжност „Професор“ по професионалното направление 1.2(дидактика, музейно образование), обявен в държавен вестник, бр.61 от 28.07.2017 г.

Биографични данни:

Доц. д.п.н. Вася Делибалтова е родена в гр. Кюстендил. Висшето си образование завършва в СУ „Св. Климент Охридски“, специалност „Педагогика“ и специализации: ”Училищна педагогика“ и „Социална педагогика“(1990). През 1995 г. завършва магистратура по Журналистика.

Доц.д.п.н. Вася Делибалтова защитава успешно два дисертационни труда: „ Конструирание на диагностичен инструментариум за измерване и оценка на учебни интелектуални постижения“ и получава образователната и научна степен „Доктор“(2001); „Метакогнитивно развитие в контекста на музейното и училищното образование“ и получава научната степен „Доктор на науките“(2015).

Професионалният път и научно изследователската дейност на доц.д.п.н.Вася Делибалтова са обвързани изцяло с педагогическата професия. До 1996 г. работи като учител. От същата година е назначена в СУ „Св. Климент Охридски” - ДИУУ, а от 1998 във ФП , катедра „Дидактика”. През 2005 получава научното звание „Доцент” по научната специалност 05.07.01 „Теория на възпитанието и дидактика(дидактика и доцимология). Научните интереси на доц.д.п.н.Вася Делибалтова са в областта на Дидактиката, Доцимологията, Музейното образование, Превенцията на насилието над жени.

Доц.д.п.н.Вася Делибалтова е учен с голям авторитет сред педагогическата колегия. Разпознаваема е като коректен и високоерудирани изследовател и преподавател. Осъществила е специализации в България и престижни чужди университети: Карлов университет- Чехия(2016-2017), Ваймар, ФРГ(2014), СУ Св.Климент Охридски“(2014).

Нееднократно е обучавала студенти в университети в Прага, Република Казахстан, Чехия, Словакия, Полша. Активно участва в 11 национални и международни изследователски проекти. Член е на редакционни колегии: Списание на СУ за образователни изследвания; „Стратегии на образователната и научната политика“. Член е на комисия

за легализиране на дипломи за висше образование към МОН и комисия за разработване на стандарти за учебници. Доц.д.п.н.Вася Делибалтова е уважаван колега във ФП при СУ“Св.Климент Охридски“. Била е зам. декан на ФП(2011-2014г.); Член е на Общото събрание на СУ „Св.Климент Охридски“ и на ФС на ФП. Член е и на международната организация BASOPEP. Владее английски и руски езици. Знак за нейната научна популярност са приведените 85 позовавания на нейни публикации от наши и чуждестранни учени.

Учебната дейност на доц.д.п.н.Вася Делибалтова е синхронизирана с нейните изследователски интереси и като хорариум отговаря на предявяваните към този конкурс изисквания. Ръководила е разработката на дипломни работи на 15 магистри и 13 бакалаври.

Анализ на научното творчество:

Общият брой публикации, продукт на цялостната изследователска дейност на доц.д.п.н. са 73. В хода на анализа са коментирани само тези, свързани с конкурса, но при очертаване на професионалните научни достойнства на кандидатката са взети предвид и останалите.

В конкурса доц.д.п.н.Вася Делибалтова участва с две монографии, четири студии, пет учебници и учебни ръководства, осем статии в научни списания, деветнадесет статии в сборници.

Цялостното творчество на доц.д.п.н.Вася Делибалтова очертава обзрима и логически обусловена изследователска територия с ясно заявена претенция за иновативност и науча състоятелност. Тази претенция се засилва с отразяването на новите образователни потребности, чиято удовлетвореност е подчинена както на интензивната промяна на насочеността на обществените процеси, така и на постъпателното реализиране на иновативни технологии на работа, ориентирани към „оличностяване“ и хуманизиране на образователния процес.

Училищното обучение е основен фокус в творчеството на доц.д.п.н. Вася Делибалтова. Прецизно и задълбочено авторката прониква в неговите многопластови автентични размери и динамиката на изграждащите го елементи. Авторката анализира новите предизвикателства, маркира типични противоречия, предизвикани от определени несъответствия между педагогическата наука и съвременната училищна практика. Обект на специално внимание в изследователските търсения стават оценяването, използването на електронните учебници в училище, работата в слети

класове, играта в обучението. В контекста на училищното обучение се търсят нови възможности за постигане на по-висока ефективност, отразена не само в учебните резултати, но и в нагласите, намеренията и стремежите на подрастващите към вътрешна личностна интелектуална, психична и емоционална промяна. Една част от възможностите за постигане на подобен ефект се крие не само в търсенето на нови техники на работа, но и в промяна на традиционната урочна среда, или нейното съчетаване с нови форми на работа, за да се случват качествени промени не само в учебните резултати, които в много случаи са само функция на положени репродуктивни усилия, но промяна, насочена към трансформация на конструктивните преживявания, продуктивната мисловна и творческа дейност на учениците, определящи ценностното развитие на личността, в неговата пълнота и всеобхватност.

Кандидатката е осветлила най-коментираните, но и често пъти неправилно интерпретирани проявления на редица процеси, свързани с автономната дидактическата преднамереност и допустимата вариативност в образователното пространство като цяло и по-конкретно в основните педагогически дейности. Прави впечатление нейният стремеж да насочва изследователските си усилия към нерешените проблеми и противоречиви тълкувания на редица педагогически явления. Така например, разглеждайки проблема, свързан с въвеждането на електронните учебници, доц.д.п.н.Вася Делибалтова насочва вниманието към три важни въпроса: дидактическата им същност, спецификата на диалога, който те предлагат и възможните ресурси, с които те разполагат за „осъзната фундаментална промяна в образованието“. Умерения тон, лишен от „иновативна“ екзалтираност позволява на авторката да анализира съществуващите тенденции и да маркира ясно дидактическата състоятелност и възможности на тези учебници като допълващо средство, неотнемащо предимствата на хартиените учебници. Типична черта на Доц.д.п.н.Вася Делибалтова е нейната непримиримост към непрецизното ползване на различни педагогически термини и некоректното пренасяне на термини от сродни научни полета към педагогическото. В най-новата монография на авторката „Контекст на обучението – същност, роля и изследователска перспектива“ откриваме една изключителна изследователска проницателност и стремеж да се анализира основни характеристики на това понятие, с цел да се навлезе в „необятността от сложно взаимоотношени и проектирани едно в друго условия и фактори,

придаващи смисъл на обучението“. Авторката постига този резултат и очертава нови посоки за по-нататъшно проникване в неговата същност. Доц.д.п.н.Вася Делибалтова представя по категоричен начин доказателства за твърденията, че „контекстът на обучението не съществува сам по себе си, а се създава; има динамичен и променящ се характер; включва всички фактори и условия, които не просто влияят, а и правят възможно взаимодействието между партньорите в процеса на обучение и му придават смисъл. Разположен между човека и средата, той е мястото на срещата между тях по посока на постигането на определени значими цели“.

Музейното образование е друга изследователска територия, която ангажира вниманието на доц.д.п.н.Вася Делибалтова. На този проблем тя посвещава редица статии, студия и мащабно дисертационно изследване, с ясно заявена претенция за актуалност и значимост. Чрез него авторката открива и параметрира едно ново „сечение“ на три педагогически реалности, подчинени на функционална и съдържателна зависимост, а именно : метакогнитивно развитие; музейно образование и училищно образование. Изключително прецизно, компетентно и коректно са изследвани метакогницията(в рамките на нейните три равнища); отношението: метакогниция и обучение; метакогнитивното развитие както в рамките на училищния образователен контекст, така и в музея като учебна среда. В разгърнат теоретичен и емпиричен план са очертани авторските основания за дидактическите възможности на музея, съотнесено към потребностите на съвременната образователната реалност. Въз основа на осъществено експериментално проучване доц.д.п.н.Вася Делибалтова е постигнала обогатяване на съществуващия теоретичен масив, преодолявайки рамките на тривиални постановки. Аргументирано, на базата на получените емпирични данни са отхвърлени очаквани сходства с аналогични изследвания в други страни. Много полезни за бъдеща промяна в съществуващата образователна реалност са изследваните в съпоставителен план нагласи на учители и ученици. Систематизирани са интересни мнения за мястото на музейните дейности в рамките на конкретна учебна дейност. Регистрирани са значими сходства и разминавания, които изненадват, но и насочват към конкретни промени в подготовката на студентите - бъдещи учители, с цел обогатяване на професионалните компетентности за работа в музейна среда.

Доц.д.п.н. Вася Делибалтова свързва изследователската си активност с работата в университетската аудитория. Всичките изследвания стават достояние на студентите – бъдещи учители чрез разработените учебници и учебни помагала и по този начин авторката успява да обезпечи тяхното обучение и формирането на професионални компетентности. В авторския текст дидактическите явления са анализирани на равнище на висока степен на обобщеност и абстрактност. Това може да бъде коментирано като резултат на висока научна ерудираност на автора и умение да се вниква в дълбочина на най-значимите закономерности, респективно - сферите на определящите ги смислови кодове и проекции. Широтата и пълнотата на анализите гарантира постигането на добра информираност на студентите и то не с насоченост единствено към постигане на репродуктивно равнище, но и по посока на стимулирана креативност и саморефлексия. Добрите интерпретативни способности на авторката и съвременните ѝ научните послания, закодирани в текста, заслужават одобрение.

Анализирайки цялостното научно творчество на доц.д.п.н. Вася Делибалтова, у мен се оформя категорична убеденост, че авторката може да бъде определена като авангарден учен, който, с уважение към постигнатото в педагогическата традиция, дава един нов облик на дидактиката, като научна и практико - приложна област, изцяло ориентирана към предизвикателствата на обществените промени и съвременното образователно пространство.

Преподавателската ѝ дейност, уважението към нея на студенти и преподаватели, допълват представата за нейната ерудираност, коректност и отдаденост на образователната ѝ мисия.

Приноси:

Приемам изцяло формулираните от доц.д.п.н. Вася Делибалтова приноси моменти, открояващи се в научните публикации. Обобщено ги представям така:

1. На теоретично равнище, съчетавайки различните постижения на съвременната хуманитаристика , доц.д.п.н. Вася Делибалтова очертава значими нови дидактически реалности, откривайки тяхната съпоставимост, взаимна обвързаност и релевантност и то в контекста на промяна на социалната среда и образователното

пространство като цяло. Изследователските постижения са проектирани върху съдържанието на научното поле на дидактиката като ориентир в конструирането на образователния процес в училище и при подготовката на студентите – бъдещи учители;

2. На концептуално, теоретично и емпирично равнища са очертани характеристиките на контекста, определящи логиката на обучението в „отворена учебна среда“;
3. Посочени са основни ключови и перспективни линии на развитие на интеракцията музей-училище, изразяващи се в утвърждаването на нови подходи в подготовката на бъдещите учители и музейните работници; създаването на музейни програми, с участието на разнороден екип от специалисти; осъществяване на сътрудничеството между държавните институции чрез разработването на ясни правила за съвместни дейности;
4. Ясно са очертани перспективите за метакогнитивно развитие на учениците в музейна среда. Коректно е маркирана нужната промяна в приоритетите на управленско, дидактическо и методическо равнище.

Цялостният анализ на научното творчество на доц.д.п.н. Вася Крумова Делибалтова показва високата степен на професионална компетентност на авторката, нейната способност да осъществява дълбинни педагогически проучвания с ясно обособен периметър и коректно открити изследователски постижения. Всичко това ми дава основание да препоръчам убедено на уважаемите членове на Журито да оформят предложение до ФП при СУ „Св.Климент Охридски“ да потвърдят получаването на академичната длъжност **„Професор“** на **доц. д.п.н. Вася Крумова Делибалтова** по професионалното направление 1.2 (дидактика, музейно образование).

27.11.2016 г.

изготвил становището:.....

Проф.д-р Емилия Василева

